

CAPITULUM III.

De interrogationibus adhibendis cum Personis diversi statūs, aut conditionis, quæ sunt conscientiæ parūm meticulosæ.

48. Hic advertitur, quid circa obligationes proprii statūs, aut officii non semper sufficiat Confessario pœnitentem interrogare tantum, an suam obligationem impleverit, cum pœnitens videatur esse conscientiæ parūm meticulosæ, aut Confessarius aliunde habet rationabilem suspicionem quod ille suis obligationibus desit, tunc oportet, ut ipsum interroget in particulari, saltem circa ejus obligationes principaliores.

49. Et primò, si est sacerdos qui ad confitendum accedit, interrogetur 1. an satisficerit horis canonicas, et oneribus Missarum, vel an has per multum tempus distulerit celebrare? 2. an negotiationem exercuerit? 3. an nimis festinanter Missam absolutat? nam si infra quadrantem horæ illam terminat, ipse à culpa gravi nequit excusari, etiamsi Missa sit de requiem, ut non sine magno fundamento plures DD. docent (*Tom. 5. l. 6. n. 400.*) : infra enim tam breve spatium non est possibile Missam absolvere sine magna verborum et cæremoniarum negligientia; saltem nequit Missa celebrari cum ea gravitate et decentia, quæ tanto Sacrificio convenit. Insuper ex Missa nimis festinanter celebrata, oritur etiam grave scandalum laicorum, quibus, ut ait Bellarminus (*Ibid.*), videntur hujusmodi Sacerdotes non credere quod in Missa realiter sit præsens Divina Christi Domini Majestas.

50. Præterea, non erit impro prium Sacerdotes interrogar e, an in ipsis Patria magna sit penuria Confessoriorum? Et enim casu posset aliquis Sacerdos teneri ad se reddendum idoneum ad Confessiones excipiendas, ut validis rationibus probavimus (*l. 6. n. 625.*); quibus addatur doctrina D. Thomæ, qui (*Suppl. qu. 34. art. 1.*) inquit, Deum ad hoc instituisse in Eccles. ordinem Presbyterorum, ut ipsi aliis Sacra menta ministrarent; Et ideo (verba S. Doctoris) posuit Ordinem in ea, ut quidem aliis Sacra menta traderent. Idcirco Sacerdos appellatur lux mundi, sal terræ, et Coadjutor Dei. Cum igitur finis Sacerdotis sit Sacra menta ministrare, quomodo ipse poterit à culpa excusari, si viderit suos conterraneos carere Confessariis, et ideo plures eorum in peccato manere, cum magno damnationis periculo et ipse Domini finem, ob quem ad Sacerdotium fuit elevatus à Deo, frustraneum reddit, negligendo ex pigritia idoneum effici ad ministrandum pœnitentiæ Sacramentum, quod saluti animarum, excepto Baptismo, præ aliis necessarium est. Nimis verenda sunt verba Domini adversus eos Sacerdotes, qui salutem proximorum parūm curant. « Si dicente me ad impium, » morte morieris, non annuntiaveris ei.... ipse impius in ini- quitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua re-

DE OBLIGATIONIBUS DIVERS. STATUUM.

» quiram. » *Ezech. 3. 18.* Si autem Sacerdos ille se excusat adducendo suam insufficientiam, audiat S. Franciscum Salesium, qui falsam vocat humilitatem eorum Sacerdotum qui renuntianimarum saluti incumbere, sub titulo sue imbecillitatis. Ista (ait Sanctus) malitiosa est humilitas, et inventus amoris proprii, qui sub hoc specioso prætextu propriam querit tegere cordiam. Subdit quod Deus, cum aliquid nobis talentum donaverit, justè petit à nobis, ut illud exerceamus: quapropter qui quidem causam habent, ut nullum suscipiant opus, quia tales in se ipsis fidunt. Humiles contra magnanimi sunt, quia non proprias perpendunt vires, sed in Deo confidunt cui placet in nostra infirmitate suam omnipotentiam extollere; unde concludit quod humiles omnia aggredi possunt.

51. Secundo, si accedit ad confitendum aliquis Confessarius, de cuius idoneitate prudenter dubitatur, interrogetur, an studio sufficientem operam dederit, et an studere perga? nam, ut diximus *n. 18. in fine*, ad bene exercendum officium excipiendo Confessiones, non satis est aliquando studuisse. Item, an absolverit eos qui manebant in occasione proxima peccati, aut erant recidi vi, nec extraordinaria signa suæ dispositionis afferebant? Si unquam talis Confessarius aliquam pœnitentem sollicitasset ad turpia, interrogetur, an sciat se non posse Sacrum facere, dum a SS. P. Benedicto XIV sollicitantibus imposta est inhabilitas perpetua, et Papæ reservata, quæ, ut ostendimus in Operc (*Lib. 6. n. 705.*), ante omnem sententiam incurritur. An autem hæc incurritur etiam ab ignorantibus? Observa quæ dicuntur in eodem Operc loco citato, Venetiis edito.

52. Tertio, si accedit Parochus, interrogetur 1. an attendat ad debitas correctiones erga subditos? præcisè erga eos qui aliquo tenentur odio, aut cum aliqua turpiter conversantur, aut domos sponsarum frequentant. Et de hac materia loquendo, hujusmodi Parochus valde advertatur ad non accipiendas promissiones mutuas matrimonii, nisi parum ante quam Nuptiae sint contrahendæ, ut prudentes Parochi agunt; alioquin omne tempus illud usque ad matrimonium, peccatorum tempus erit. 2. An invigilet, ut sui subditus absque exceptione personarum Paschale impleant præceptum? Quot personas in Missionibus invenimus, præser tim majoris existimationis, quæ per multis annos præceptum implere omiserunt; quin Parochus eos admonuerit, et opportuna adhibuerit media ad ipsorum resipiscientiam? 3. An Sacra menta ministraverit (præcipue pœnitentiæ) in periculo mortis, aut cum requisitus fuerit per se ipsum (*l. 6. n. 623. v.* 2. *Resp. 2. et Resp. 3.*)? Dico per seipsum, quia, cum ipse potest, non satisficit illa per alios ministrando (*Lib. 4. n. 127. v. Hinc.*) 4. An moribundis debitam præstiterit assistentiam? 5. An in Dominicis conciones habuerit, etenim Parochus cum non est legitimè impeditus, omitendo concionari per mensem continuum, aut per tres menses discontinuos intra annum, à DD. nou 3.

excusatur à gravi culpa (*Lib. 3 n. 269. infra v. Hic obiter*). 6. An debitas largitus sit eleemosynas liabens beneficium pingue, congruam excedens? 7. An attenderit ad instruendos in Doctrina Christiana pueros, et rusticos circa mysteria fidei, et media ad salutem? Præsertim an instruxerit rudes circa dolorem peccatorum necessarium ad obtinendam absolutionem; necnon pueros circa Communioneæ ætate qua jam ad eam sunt idonei, nimurum ordinariè loquendo ab anno decimo usque ad duodecimum, vel ad summum ad decimum quartum (*Lib. 6. n. 301. v. Sed hic*)? Sciendum enim, S. Carolum Borromæum suis Parochis præcepisse ut ad Communioneæ idoneos redderent pueros, statim ac ad decimum annum pervenissent (*Ibid.*) At quidam Parochi renunt etiam pueris, qui ad annum pervenerint duodecimum, Eucharistiam ministrare, et cur? ut incommodum effugiant illos instruendi. 8. Interroget sedulò, an facile, et ob humanos respectus attestaciones in scriptis dederit initiandis, necessarias ut illi possint Ordines suspicere? it hoc enim oportet ut Parochi non sola notitia negativa sint contenti, cum debeant habere positivam de ipsorum probitate, et Sacramentorum frequentia; et ideo tenentur particulariter de his omnibus certiorari. Quandoque inveniuntur ordinandi mille culpis onerati, qui vix semel in anno communionem acceperint, imò qui etiam præceptum paschale omiserint, et deinde audacter attestations Parochi præsentant de morum honestate, et Sacramentorum frequentia. Isti jam postea ordines suscipiunt, et scandalum fuent populo; et de omnibus ipsorum flagitiis Parochus equidem rationem Deo reddere debet, nam Episcopi in hoc Parochis credunt: sed Episcopi seduliores fidem non præstant Parochis in hac materia tam gravi, à qua salus pendet populorum.

35. Quartò, si accedit Episcopus negligentis conscientiæ, Confessarius interroget 1. An debitam adhibeat diligentiam (præter scientiæ examen) in se certiorando de positiva probitate ordinandorum? prout Sacri Canones, Tridentinum, et Apostolus imponunt, minimè acquiescendo Parochorum attestacionibus, quæ (ut diximus) ut plurimum aut false sunt, aut suspectæ. 2. An approbet ad confessiones Sacerdotes sat in moribus et doctrina expertos? Aliter illi plus damni quam utilitatis afferent. 3. Quomodo redditus mensæ expendat, et applicet? Ut enim probavimus (*Lib. 3. n. 492.*), Episcopi dempta honesta sua sustentatione reliqua tenentur pauperibus elargiri. 4. Quomodo residentiæ obligationi satisfacit? Etenim nec etiam per tres menses à Tridentino concessos, ipse à sua dioecesi potest abscedere, ut Pontifex Benedictus XIV declaravit, si ex futili causa sive ob meram oblectationem abasset. 5. Quomodo invigilet ad inquirenda suarum ovium scanda, ut ipsa reparet meliori modo quo poterit, implorando etiam subsidium brachii sæcularis, si oportet? 6. Interroget quomodo se gerat in bono exemplo exhibendo? certè enim Prelatus speciali modo tenetur exemplarem se præbere: alioquin quomodo poterit suos Ecclesiasticos corripere; putà ne

cum mulieribus versentur, neque ludos vetitos frequentent, si de his malum ipse tribueret exemplum?

34. Quintò, si confitetur Monialis, interrogetur 1. An aliquem defectum commiserit circa vota, præsertim paupertatis, accipiendo vel largiendo sine licentia? 2. An satisfecerit horis canonicas? Opinio enim quod Moniales in privato non teneant officium recitare, non est satis probabilis, ut ostendimus (*Lib. 4. n. 141.*) 3. An erga aliquem mutuam nutrierit benevolentiam periculosam, putà si adfuerint saltem verba, aut litteræ amatiorie? Et eo casu, si Monialis familiaritatem illam nollet relinquere, constans sit Confessarius in neganda ei absolutione, in hujusmodi enim familiaritatibus, licet finis positivè pravus absit, semper tamen periculum urget: saltem adest scandalum, et malum exemplum respectu aliarum (*Diana part. 5. tr. 7. R. 21. et 22.*) 4. An aliquo teneat odio in suas sorores. 5. Si Monialis aliquod exercet officium, interroget de illo in particuli; putà *Rotariam*, an afferat litteras aut nuncia de malo suspecta? *Portinariam*, an oscitanter januam reseratam teneat. cum periculo scandali Monialium, aut aliorum? *Abbatissas*, an debitam, adhibeant diligentiam, cum viri in monasterium ingrediuntur aut morantur; aut an novisabus conniveant? Advertendo quod, licet particulares Moniales peccent leviter, levem regulam transgreddiendo, superiores tamen, quæ non curant impedire cum possint observantiæ relaxationem, peccant in re gravi (*Lib. 4. num. 13.*)

35. Sextò, si accedit quis judicis officio fungens, interrogetur 1. An fuerit personarum acceptor? 2. An causas expediverit? 3. An in judicando conveniens studium præmisserit, omiserit, vel ex aliqua animi affectione motus erga alteram ex partibus sententias dixerit?

36. Si autem accedit tabellio; interrogetur 1. Quomodo se gerat in capiendis informationibus? 2. An intermiserit interrogations suggestivas? 3. An testium depositiones diminuerit, vel auxerit?

37. Septimò, si accedit medicus interrogetur 1. An satis fuerit versatus in studio medicinæ, et in praxi medendi? necnon an studium adhibeat (ut tenetur) in casibus difficilioribus qui occurunt? 2. An aliqui impertiens edendi carnes ob merum humanum respectum, sine justa causa? 3. An aliquod periculoso remedium applicaverit infirmo, non adhuc de vita desperato (*l. 1. n. 46. lib. 4. num. 291.*)? 4. An fuerit causa ut remedia acciperentur ab aliquo pharmacopola suo amico, quem tamen noverit parum esse fidem, vel peritum, aut ineptas vendere medicinas? 5. An attenderit ad curandos pauperes, si ad hoc stipendum exegerit; vel sine stipendio, si pauperes fuerint in gravi necessitate (*Trull. t. 1. l. 4. c. 1. dub. 11. in fine*)? 6. An curaverit suos monere infirmos, ut tempore debito conferentur, juxta præcepta pontificia? De hoc puncto in pluribus Operis locis sermonem fecimus (*Lib. 3. n. 182. et melius l. 6. n. 664.*),

ubi dictum est quod Innocentius III. medicis præcepit, ne aliqui infirmi curam susciperent, nisi prius ille confessus fuerit; et S. Pius V. confirmans tale præceptum, insuper jussit, ut medicus post tertium diem relinquat infirmum, nisi sciat ipsum fuisse confessum; item mandavit ut omnes medici, antequam gradum Doctoratus assument, dent juramentum observandi hoc præceptum; idque mandatum est omnibus collegiis. Sed dubium fit, quomodo hujusmodi præceptum, et juramentum intelligentur. Plures DD. tenetur ea procedere, cum infirmitas est periculosa; vel saltem cum dubitatur an sit periculosa; et in hoc sensu dixerunt Bullam S. Pii receptam fuisse. Sed communior sententia vult ut præfatum præceptum, quamvis non obliget in quocumque morbo levi, tamen non intelligendum sit tantum urgere in morbis actualiter periculosis, sed etiam in illis qui prudenter judicantur posse in posterum fieri periculosi. Et ratio est, quia Innocentius præcipit, ut medicus imponat infirmo confessionem antequam ejus curationis onus medicus suscipiat, ad hoc, ne infirmus (sic loquitur Pontifex) de Confessione monitus, de salute desperans, facilius in mortis periculum incurrit. Igitur intendit effici, ut infirmus confiteatur antequam morbus fiat mortalisi. Hæc sententia mihi videtur vera. Hoc tamen non obstante, in contrarium est praxis medicorum, etiam timoratæ conscientiæ, qui non solent monere infirmos ad confitendum, nisi cum infirmitas probabiliter jam periculosa effecta est. Neque in hoc putant peccare adversus juramentum præstatum juxta Bullam S. Pii, innixi doctrinæ plurim auctorum (I. 6. num. 664. v. Circa autem.) sentientium quod præfatum juramentum non obliget, nisi pro illa parte, pro qua a consuetudine receptum est. Cæterum non dubitandum, quin mortaliter peccent saltem medici illi, qui omittunt monere infirmos de confessione, cum infirmitas est jam periculosa. O! quam miserum est videre tot infirmos (et præsertim eos qui spectatæ sunt dignitatis) ad incitas mortis reduci, ut rationes vitæ Deo mox reddituras parent, tempore quo sunt quasi exanimes, cum vix possint verba tunc modulare, vix alios audire, vix statum concipere propriæ conscientiæ, suorumque peccatorum dolorem. Et totum hoc evenit culpa istorum medicorum, qui ne displiceant infirmis, aut eorum propinquis, illos certiores non faciunt de periculo; immo eis blandiri pergunt usque dum omnino ipsi de vita desperant. Cum igitur accedit medicus negligenter conscientiæ, curet Confessarius præcipue eum interrogare et monere, non obiter, sed cum calore de hac obligatione intimandi Confessionem infirmis, saltem quando advertit morbum jam esse gravem, aut dubitat an sit jam gravis, ut communiter dicunt DD. qui in hoc non discrepant. Dico *cum calore*; nam ex hoc punto pendet salus spiritualis, non tantum medici pœnitentis, sed omnium etiam infirmorum qui sub ejus cura erunt.

58. Octavò, si accedit pharmacopola, interrogetur 1. An præsterit remedia prægnantibus ad abortum procurandum.

2. An vendiderit unum pharmacum pro alio, et carius quam res valebat (Lib. 3. n. 821.). Hic adde Gregorium XIII. in Const. 29. *Officij nostri omnem vetuisse societatem pharmäopolas inter et medicos, aut chirurgos.*

59. Nonò, si accedit mercator, interrogetur 1. An deceperit in pondere et mensura; 2. An res vendiderit ultra pretium supernum; præsertim dando merces ad creditum, cuin emptores essent securi, et nihil damni ipse esset passurus: An autem pretium augeri possit, vendendo ad creditum, eo quod tale est pretium currens in venditionibus ad creditum juxta communem aestimationem? Et an res, quæ venduntur minutatim, carius possint vendi? observa doctrinas in Libro annotatas (Num. 809.)

60. Decimò, si accedit Sartor, interrogetur 1. An in diebus festiis per notabile tempus laboraverit sine extraordinaria causa, ut vestes compleret, et dominis afferret (I. 3. n. 303. v. *Sartoribus*)? 2. An jejunia impleverit ab Ecclesia præcepta? nam Sartores ob sarcindi laborem minimè à jejuniis excusantur (Num. 1041. v. *Barbitonenses*) 3. An si alii commiserint ei pannos emere, ipse pretium majus exegerit, sub colore quod Mercator ob peculiarem amicitiam pretio minori ei pannos dederit? Si revera pars illa pretii fuisset ipsi donata, tunc poterit eam exigere, modo moralem præmisserit diligentiam apud alios Mercatores, aut certò sciat nōd ali communiter mercem illam minori non vendant pretio (Lib. 3. n. 826. v. *Cautè*); hoc tamen debet esse omnino certum, alioquin nihil amplius potest exigere quam solvit. 4. An sibi retinuerit frustula, sive rēsegmina vestium, quæ injustè retinet, nisi adsit consensus dominorum, aut nisi illi aliquid injustè detraherent ex pretio debito, adhuc infimo communiter aestimato? 5. An sibi occasio proxima peccandi eset ex accipiendis regulis bene formandi vestes mulierum per ipsarum corporum commensurationem (vulgò ut dicitur, *in pigliar la misura*), aut eset ex aptandis vestibus fœminis, quod nequit fieri nisi cum ipsarum mulierum atrectatione, idque eset sartori occasio proxima incidendi in pravas delectationes, aut desideria, prout non rarò accidit improbæ conscientiæ viris?

61. Undecimò, si accedit aliqua Venditrix sive Proxeneta (intellige de his quibus traduntur à dominis res vendendas licitantes) interrogetur 1. an aliquid retinuerit pretii ab emitoribus exacti; tenuimus enim (Num. 825. v. *Quar.*) quod Venditrix nequit illud superans sibi retinere, etiamsi traderet domino pretium ab eo designatum, quia talis determinatio fit, ut res non vendatur minoris, non autem, ut Proxeneta illud quod superest sibi retineat; idque procedit, etiamsi à domino fuerit locus designatus, ubi res venderetur, et Proxeneta, adhibita ibi debita diligentia, in alio loco multum distanti pluris deinde vendidisset: etenim tunc etiam dicimus, quod ipsa nequit omne superfluum retinere, sed tantum id quod ipsi spectare potest ob illum extraordinarium laborem: nam res semper domino fructificat. Excipimus (Ib. v. *Bene autem*). 1. Si Proxeneta rem meliorem reddi-

dit, et ideo pluris vendidisset, quam res prius valebat. 2. Si Proxeneta cum domino convenerit, amplius ei non tradere, nisi prout esset si dominus nullum pro ejus labore stipendum assignasset. 3. Si, quod superest, esset parvi momenti, ita ut presumetur dominus condonare. 4. Si Proxeneta, facta ordinaria diligentia ipsa sibimet emeret rem pretio ab aliis oblato, et postea eam pluris venderet. Idem dicendum, si quis tibi commiserit aliquam rem emendam pretio designato, et tu minoris emisses; tunc enim nihil amplius exigere potes, nisi extraordinarium labore adhibuisses ut impensa parceres; aut si rem tuo nomine emisses, periculum in te assumendo; hoc tamen intelligitur, si jam praemisses moralem diligentiam, nec invenisses à quo rem minoris emere potuisses (*Ibid.*)

62. Duodecimò, si accedit Barbitonsor, interrogetur an alios tondeat in diebus festivis, et ubi hujusmodi consuetudo non adsit? Dum contra id ei non est vetitum, ubi consuetudo jam introducta est: aut si ibi nequeunt viri tonderi nisi in festis, eo quod in aliis diebus labori operam navare debent, ut se suosque sustentare possint. Præterea interrogetur, an comam mulieribus componat, juxta improbum usum hoc tempore à Satan inventum. Ordinariè loquendo, puto id esse viris proximam occasionem peccandi lethaliter turpibus delectationibus, aut saltem desideriis; unde dico minime permittendum id alicui qui in se contraria non habuisset experientiam. Quod si unquam quis per notabile tempus expertus fuisset, in hujusmodi actione se immunem à peccato, hic revera dannari nequit de mortali; sed hoc non obstante, non omittat Confessarius eum removere quantum potest ab hujusmodi officio, quod certè in se periculum continet. Hinc nolo dubium aliud discutere, an fœminas possint vel ne tuta conscientia viros accersere, ut illis suas componant comas. Audio quod ipsæ piuribus in iocis noc iaciunt, et confiduntur, et communicant; videant ipsæ et ipsarum Confessarii. Saltem Confessarius eis imponat, ne utantur viro aliquo juniori, ex cuius actionibus percepérint malitiōsè se gerere. Cæterum censeo quod mulieres purioris conscientiæ non quidem utentur viris, sed contentæ erunt fœminis à quibus coma componatur, meliori modo quo potest.

CAPITULUM IV.

Quomodo se gerere debeat Confessarius cum iis qui sunt in proxima occasione peccandi.

65. MAXIMA Confessarii cura debet esse se bene gerendi cum iis qui sunt in proxima occasione peccandi, aut in vitiis consuetudinarii sunt aut recidivi. Hic sunt duo magni scopuli, in quos major Confessorum pars impetunt, et deficiunt. In Capitulo sequenti sermonem faciemus de habituatis, et recidi-

vis; hic de occasionariis. Certum est quod si homines satagerent occasions fugere, major peccatorum pars evitaretur. Satan, remotis occasionibus, parum lucratur, sed cum homo ultro in occasione proximanse immittit; ut plurimum et fere semper hostis victoram canit. Occasio, præsertim in materia turpium delectationum, est quasi rete, quod ad peccatum trahit, et simul mentem obcecat: ita ut homo peccet, quin videat quod agat. Sed deveniamus ad praxim. Occasio primò dividitur in Voluntariam, et Necessariam. *Voluntaria* est illa quæ facilè vitari potest. *Necessaria* quæ amoveri nequit sine gravi damno, aut scandalo. Secundò dividitur in Proximam, et Remotam. *Remota* est illa in qua homo rarò peccat, vel illa quæ ubique reperitur. *Proxima*, per se loquendo, est illa in qua homines communiter ut plurimum deficiunt. Proxima autem *per accidens*, seu respectiva est ea, quæ licet respectu aliorum non sit ut proxima, tamen respectu alicuius proxima est, vel quia hic in tali occasione frequenter est lapsus, vel quia prudenter timeri potest quid labatur propter experientiam cognitam sue fragilitatis. Quidem AA. volunt, non esse occasionem proximam nisi eam in qua homo fere semper, vel ut plurimum ceciderit; sed communiter et superior sententia docet, occasionem proximam esse illam in qua frequenter quis peccavit. (*Tom. 5. l. 6. num. 452.*) Verumtamen advertendum, quod sicut aliquando occasio quæ respectu ad alios communiter est proxima, respectu verò ad aliquem valde pium et cautum potest esse remota (*Ibid.*); Ita contra quædam occasions quæ respectu ad alios communiter per se essent remotæ, forte erunt proximæ respectu ad aliquem qui propter experimentum relapsuum, et propter gravem inclinationem in quodam vitium (præsertim si est turpe) factus est valde debilis et facilis ad labendum; et tunc iste tenebitur ad removendas non tantum occasions proximas, sed etiam illas remotas, quæ respectu sui proximæ evadunt.

64. Cæterum, est quidem in occasione proxima, 1. Ille qui retinet in propria domo aliquam fœminam quacum sc̄e rem habuit. 2. Ille qui frequenter in ludo prorupit in blasphemias, aut fraudes. 3. Ille qui in aliqua canpona aut domo sc̄e se inebriaverit, aut ceciderit in rixas, vel actus, verba, aut cogitationes obscenæs. Porro omnes isti absolvī nequeunt, nisi postquam occasionem abstulerint, aut saltem nisi auferre promittant, juxta distinctionem, quæ fiet in numero subsequenti. Et ita patiter non potest absolvī qui aliquam domum adeundo, quanvis semel in anno, semper ibi peccavit; talis enim aditus jam ipsi proxima est occasio. Nec etiam absolvī possunt qui tametsi in occasione positi non labantur, afferunt tamen alii grave scandalum (*Lib. 6. num. 452. vers. Ex præmissis.*). Addunt aliqui DD. (*Ibid.*) negandam quoque absolutionem illi qui occasionem externam non removet, si cum occasione conjungitur habitus vitiosus, aut magna tentatio, seu vehemens passio, quanvis usque tunc in ea occasione nunquam peccaverit; nam facile

deinde peccare poterit, si ab occasione se non amoverit. Hinc dicunt, quod si unquam aliqua famula tentaretur ab hero, et ipsa se noverit facilem ad labendum, ab eâ domo abscedere teneatur, si commodè potest, alioquin temerè præsumeret se securam habere. Et hic caveant Confessarii à permittendo sponsis domos sponsarum adire, et puellis earumque parentibus sponsos in dominum admittere, quia raro evenit quod tales sponsi non labantur, saltem in verba, aut cogitationes turpes in hujusmodi occasione, dum omnes aspectus, et colloquia inter sponsos sunt incentiva ad peccandum: estque moraliter impossibile ipsos invicem conversari, et non sentire stimulus ad eos turpes actus, qui tempore Matrimonii deinde succedere debent.

65. Generaliter autem loquendo de adolescentibus et puellis qui invicem se adamant, quippe non sunt isti omnes indistinctè de gravi culpa damnandi, sed ordinarie puto ipsos difficulter esse extra occasionem proximam lethaliter peccandi. Id nimia experientia patet; nam ex centum adolescentibus vix duo aut tres in occasione à mortalibus invenientur immunes; et si non in principio, saltem in progressu; tales enim adamantes prius conver santur invicem ob propensionem, deinde propensio fit passio postquam radicem in corde fixerit, mentem obtenebrat, et eos in mille crimina ruere facit. Hinc Cardinalis Picus de Mirandula, Episcopus Albanensis, in sua Diœcesi per edictum suos admonuit Confessarios, ne tales adamantes absolverent, si postquam ter ab illis jam fuerint admoniti, ab hujusmodi amore sectando non abstinuissent, presertim tempore nocturno, aut diu, aut clam, aut intra domos (cum facilis periculo oscularum, et tactuum), aut contra parentum præceptum, aut cum altera pars prorumpit in verba obscena; aut cum scandalo (prout si in Ecclesia), aut cum Conjugatis, Claustralibus, aut Clericis in sacris. Et in hoc generaliter advertendum, quod ubi agitur de periculo peccati formalis, et præcisè peccati turpis, Confessarius quanto magis rigorem cum pœnitente adhibebit, tanto magis ejus saluti proderit; et contra, tanto magis cum illo immanis erit, quanto magis benignus erit in permittendo, ut ille in occasione maneat, aut se immittat. S. Thomas de Villanova Confessarios in hoc condescendentem vocat *impie pios*. Hæc charitas est contra charitatem. Solent in his casibus pœnitentes conari, ut Confessarii apprehendant, quod occasionem removendo magnum orietur scandalum. Fortis sit Confessarius ad hujusmodi timores despiciendos: majus semper erit scandalum, videre quod pœnitens nec etiam post-Confessionem occasionem auferat. Aut alii ejus peccatum ignorant, et tunc nihil mali suspicabuntur: aut sciunt, et tunc pœnitens famam potius recuperabit, quam amittat, removendo occasionem.

66. Plures DD. censem prima, aut secunda vice bene hunc absolu posse, qui est in occasione proxima licet voluntaria, etiam antequam occasio auferatur; modò firmum habeat propositum, et promittat se illam statim remotorum. Sed hic oportet

distinguere cum S. Carolo Boromæo (in Instructione Confessarii ab eo tradita) occasiones quæ sunt in esse, et occasiones quæ non sunt in esse. Occasio quæ est in esse, est ex. gr. cùm aliquis concubinam domi detinet, vel cùm aliqua famula consentit quoties tentatur à Domino, et similia. Occasio autem quæ non est in esse, est ex. gr. cùm quis in ludo prorumpit in blasphemias, aut versando in cauponio prolabitur in rixas et ebrietates, aut accedendo ad convivia incidit in verba et cogitationes turpes. His positis, dicendum, quod in occasionibus quæ non sunt in esse, rectè docet S. Carolus quod Pœnitenti firmè promittenti se ab eis abstinere, potest ei semel, bis, et etiam ter Absolutio dari; quod si deinde ille occasionem non auferat, et eodem modo peccat, non potest absolvri, nisi prius occasionem removeat. In occasionibus autem quæ sunt in esse, cum eodem S. Carolo omnino neganda est Absolutio, nisi occasio prorsus auferatur. Hancque sententiam (ordinarie loquendo) omnino tenendam probavimus in libro (Lib. 6. num. 454.) Ratio, quia talis Pœnitens est indispositus ad Absolutionem, si petat eam antequam occasionem removeat; etenim eam recipiendo, se immittit in proximum periculum frangendi propositum; et sic remanendi in eadem occasione. Clarius rationem hanc explicemus. Porro mortaliter peccat qui est in occasione proxima voluntaria, et eam non tollit, cùm autem opus tollendi occasionem sit maximè arduum, et non impleatur, nisi per magnam violentiam, hanc vim difficulter sibi infert qui jam est absolutus, dum ablato timore sine Absolutione remanendi, de facili sibi suadet quod tentationi resistet, quin occasionem auferat, et ita in ea manendo, certè quidem recidet; prout quotidie experimento probatur in pluribus Pœnitentibus qui carpta Absolutione ab aliquo Confessario parum cauto, minimè postea attendunt ad occasionem removendam, et statim deterius relabuntur. Hinc diximus quod propter prædictum periculum frangendi propositum, mortaliter peccat Pœnitens qui ante remoti nem occasionis Absolutionem petit, et gravius peccat Confessarius qui illum absolvit.

67. Diximus ordinariè loquendo, nam plures casus excipiuntur à DD. (l. 6. n. 454. v. Dixi tamen.) in quibus Pœnitens absolvri potest, antequam occasionem removerit. Et excipitur 1. casus in quo Pœnitens talia afferret extraordinaria signa doloris, ut prudenter judicari possit ipse non esse amplius in proximo periculo frangendi propositum de tollenda occasione; tunc enim signa illa indicant Pœnitentem donatum fuisse uberiori gratia, qua metamen, semper ac Absolutio commode differri posset, tunc illam etiam ei differrem, usque dum cum effectu occasionem auferat. Excipitur 2. casus in quo Pœnitens non possit redire, vel nonnisi post multum tempus; tunc bene potest absolvri, si censetur bene dispositus per propositum statim removendi occasionem; quoniam eo casu periculum frangendi propositum, remotum reputatur, causa magni oneris quod Pœnitens deberet pati, abscedendo sine

Absolutione, aut repetendi Confessionem apud alium Sacerdotem, aut diu manendi sine gratia Sacramenti. Quapropter cum ille sit tunc in quadam morali necessitate recipiendi Absolutionem, antequam occasionem tollat, habet jus ut statim absolvatur (*Ibid. v. Excipiendo 2.*) ; dum enim hic non potest ante Absolutionem occasionem auferre, censetur ac si esset in occasione necessaria. Sed hoc nec etiam admittendum, si Pœnitens jam ab alio Confessario alias admonitus fuerit de occasione removenda, et non impleverit, quia tunc habetur ut recidivus, et ideo nequit absolviri, nisi afferret extraordinaria signa doloris, prout in sequenti Capitulo dicemus.

68. Hoc dicimus quoad occasionem proximam voluntariam. At si occasio est necessaria, aut *physicè*, prout si quis detineretur in carcere, vel esset in periculo mortis, in quo non haberet tempus et modum ejiciendi concubinam : vel *moraliter*, id est, si occasio non posset auferri sine scandalo, aut gravi damno vitæ famæ, aut honorum, ut communiter docent DD. (*Lib. 6. num. 455.*), eo casu Pœnitens bene absolviri potest, quia occasionem auferat, quia tunc non tenetur eam removere; modò promittat exequi media necessaria ad efficiendum, ut occasio ex proxima evadat remota, prout sunt, præcisè in occasione peccati turpis fugere familiaritatem complicis, et etiam aspectum quantum fieri potest : frequentare Sacraenta : et sæpe commendare se Deo, renovando quotidie (præsertim mane) ante Imaginem Crucifixi propositum non amplius peccandi, et quantum est possibile vi- tandi occasionem. Ratio, quia occasio peccandi non est propriè peccatum in seipsa, neque inducit peccandi necessitatem; unde bene consistere potest cum occasione verus dolor, et propositum non recidendi; et licet quisque teneatur auferre proximum periculum peccandi, id intelligitur cum ipse sponte vult tale periculum, sed cum occasio est moraliter necessaria, tunc periculum per remedia opportuna remotum evadit, et Deus tunc non se retrahit ab assistendo sua gratia illi qui verè deliberavit ipsum non offendere. Non dicit Scriptura quod peribit qui est in periculo, sed qui amat periculum; sed nequit dici amare periculum, qui illi invitus subjecet; unde inquit D. Basilius (*In Constit. Mon. c. 4.*) : « Qui urgenti aliqua causa, et necessitate se periculo ob- jicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen alias nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invitus subire; et ideo ma- gis providebit Deus, ne illo pereat. »

69. Hinc dicunt DD. bene capaces Absolutionis esse qui nolunt relinquere aliquod officium, negotium, aut donum, in qua soliti fuerunt peccare, eò quod deserere eam nequeunt sine gravi detimento, semper ac verum habeant propositum se emendandi, et media implendi ad emendationem: tales sunt ex. gr. Chirurgi qui in mendidis Fœminis, aut Parochi qui in excipiendis earum Confessionibus, prolapsi sunt, si, his muneribus reficti, non possint juxta suum statum vivere (*Lib. 6. n. 455. in fin.*) Sed omnes convenient expedire in his et similibus casibus Absolutio-

nem differre, ut Pœnitens sit saltem diligentior in præscriptis remediis exequendis. Verumtamen ego censeo, Confessarium non tantum posse, sed etiam teneri ad differendam Absolutionem, semper ac commode differre potest, præsertim cum agitur de materia turpi; tenetur enim ipse tanquam Medicus Animarum opportuniora applicare remedia; et puto remedium magis idoneum non inveniri pro eo qui manet in occasione proxima, quam differre ei Absolutionem, dum experientia nimis patet quod plures post Absolutionem acceptam negligunt media præscripta exequi, et sic facile recidunt. E converso, cum alicui differtur Absolutio, ille vigilantior erit ad media implenda, et ad obsistendum tentationibus, ob metum ne iterum sine Absolutione dimittatur, cum ad Confessarium redibit. Forte in hoc quis me nimium rigidum reputabit; sed ego semper sic me gessi in praxi, et sic pergam me gerere cum iis qui sunt in proxima occasione, quamvis necessaria, et quamvis extraordinaria signa doloris haberent, semper ac mihi non ostenderetur specialis necessitas eos statim absolvendi; et sic censeo multò magis prodesse Pœnitentium saluti. Utinam et omnes Confessarii sic etiam se gererent, oh quot peccata vitarentur, et quot aliæ salvarentur Animæ! Kepeto quod supra dixi: Ubi agitur de liberando Pœnitente à peccato formalí, ut debet Confessarius opinionibus benignioribus, in quantum Christiana prudentia concedit; sed ubi opinio-nes benignæ periculum peccati formalis proximi reddunt, prout in hac materia occasionum proximarum accidit, dico omnino ex-pedire, et quandoque oportere, ut Confessarius sententiis rigidi-oriibus utatur, tunc enim hæ valde magis prosunt Animarum saluti. Quod si autem quis, manepo in occasione necessaria, semper eodem modo relaberetur, etiam remediis adhibitis, et modica supereret spes emendationis, tunc dico omnino huic ne-gandam Absolutionem priùs quam occasionem tollat (*Ibid. n. 457.*) Et hic reor instare Evangelii præceptum: *Si oculus scandalizat te, ejice eum* (*Marci 9. 46.*) Excepto casu quo Pœnitens signa doloris ostenderet tam extraordinaria, quod posset concipi prudens spes emendationis (*Lib. 6. n. 457. in fin.*)

CAPITULUM V.

Quomodo se gerere debeat Confessarius cum Habituatis, et Recidivis.

70. DISTINGUENDI sunt habituati à recidivis. *Habituati* sunt qui habitum contrixerunt in aliquo peccato, de quo non adhuc sunt confessi. Isti, ut dicunt DD. (*Tom. 5. l. 6. n. 459.*) bene absolviri possunt, prima vice qua confitentur de pravo habitu, vel si de eo confitentur postquam retractaverunt, dummodo dispositi sint per verum dolorem, et firmum propositum adhibendi media efficacia ad emendationem; verum si habitus esset valde radicatus, potest etiam Confessarius ei differre Absolutionem, ad expe-

riendum quonodo sit constans Pœnitens in praxim deducendo media præscripta , utque ipse de suo vitio majorem concipiatur horrorem. Advertatur huc quod quinque vices in mense jam possunt malum habitum constituere in aliquo vitio peccati extermi , modo inter ipsas aliquod intervallum intercedat. Et in materia fornicationum , sodomiarum , et bestialitatum multò minor numerus habitum queit constituere : qui ex. gr. semel in mense fornicatur per annum , bene hic Habitatus dici potest.

71. *Recidivi* autem sunt qui post Confessionem eodem , vel quasi eodem modo sunt relapsi absque emendatione. Iste , ut communiter docetur (*Ibid. v. Recidivis.*), nequeunt absolvi , si sola signa ordinaria afferant , nempe si tantum confiteantur , asserendo se pœnitere , et proponere , prout habetur ex Propos. 60. damnata ab Innocentio XI. Nam habitus contractus , et relapsus præteriti sine ulla emendatione magnam præstant suspicionem , quod dolor et propositum , qua Pœnitens asserit se habere , nequam sint vera. Unde istis differenda est Absolutio per aliquod tempus , usquedum appareat prudens signum emendationis. Et in hoc puncto lugenda est Animarum ruina , cujus causa sunt tot mali Confessarii , indistinctè absolvendo tot Recidivos , qui cùm reperirent Confessarios , qui semper tam facilè eos absolvunt , amittunt horrorem in peccando , et pergunt ad putrescendum in cœno vitiorum usque ad mortem. Quidam DD. (*Lib. 6. n. 459. v. Dicunt.*) admittunt , Recidivum solis signis ordinariis absolu posse usque ad tertiam et quartam vicem ; sed huic opinioni nunquam potui acquiescere , dum Habitatus , qui post unam Confessionem recidit sine emendatione , jam est verus Recidivus , et fundatam præbet suspicionem suæ indispositionis. Et notetur huc quod hæc regula procedit , etiam respectu culparum venialium ; quamvis enim communiter admittitur facilius absolu posse eos qui prolaborunt in peccata levia , eò quod occasiones eorum frequentiores sint ; attamen , cùm sit communis sententia (*Lib. 6. n. 449. Dub. 1.*) grave esse peccatum , et sacrilegium Absolutionem recipere super levibus confessis sine vero dolore et proposito , nec sufficere dolere de multitudine seu de numero excessivo talium culparum , quin dolor habeatur de aliqua in particulari , prout tenuimus (*Ib. Dub. 2.*) contra quorundam opinionem , facilè metuendum est hujusmodi Confessiones sacrilegas esse , aut saltem invalidas. Hinc diligenter satagat Confessarius ad non absolvendos indistinctè tales Pœnitentes ; tunc etenim , etiamsi illi sint in bona fide , tamen non poterit à sacrilegio excusari , Absolutionem imperiendo eis qui ad Absolutionem non satis dispositi judicari possunt. Propterea curet , si Pœnitentem sine peccato vult absolvere , aut eum disponere ad dolendum præsertim de aliqua levi culpa , à quo ille magis horreat ; aut ei insinuare , ut confiteatur de aliquo peccato graviori vitæ anteactæ contra aliquod præceptum (sufficit enim ut confiteatur in generali absque numero) ut habeat materiam certam super qua inniti possit Absolutio , alioquin etiam huic Pœnitenti per aliquod tempus differri oportet Absolutio.

72. Dico per aliquod tempus , eò quod Recidivis tam levium , quam gravium culparum non est necessarium differre Absolucionem per annos , aut menses , ut nimis rigidè vult Juenimus (*Vid. l. 6. n. 463.*) ; sed regulariter satis erit , si peccatum procedit ex fragilitate intrinseca , dilatio octo vel decem dierum , prout ait doctus Auctor Libri Romæ editi , cui titulus , *Istruzione per li Novelli Confessori (Part. 1. c. 9. n. 215.)* ; idemque dicit Auctor Libelli ubique in Italia accepti , cui titulus , *Istruzione per li Novelli Confessori di Terre , e Villaggi (Capo 1. §. 4.)* , ubi pro hac doctrina citat Ludovicum Habert (*In Praxi Pœnit. tr. 4. p. 417.*) . Adduntque esse excessivam et periculosam dilationem mensis , quia post tantum tempus difficilis redditur reditus hujusmodi Pœnitentium. Et huic iudicio favet Benedictus XIV , in *Bulla Apostolica (In Bullar. t. 3. N. XIX. §. 22.)* , ubi loquens de Confessariis , qui ritè Pœnitentibus Absolutionem differunt , sic deinde eos monet : « Illos quantocius ut revertantur » invitent , ut ad Sacramentale forum regressi , Absolutionis beneficio donentur. » Nota verba , quantocius , et donentur. Ad summum (dico) his differri potest absolutio per quindecim , aut viginti dies. Sed excipere oportet illos qui tempore Præcepti Paschalis confitentur ; pro istis enim majoris temporis experientia requiritur , cùm justa suspicio haberri possit , quod hi abstineant à relapsu potius ut censuram effugiant , quam ex vero proposito mutandi vitam. Oportet etiam excipere eos qui lapsi sunt in occasione proxima extrinseca ; isti enim majori egent experientia , cùm occasio (ut dictum est in *Capitulo præcedenti*) sit fortius incentivum ad peccandum. Verum semper sufficiet experientia mensis. Caveat tamen Confessarius , ne dicat Pœnitenti , ne redeat nisi post mensem ; nam hic ob tantam dilationem , nimis terribitur potius imponat ei ut redeat post octo , vel quindecim dies , et sic blando modo ipsum transferet ad recipiendam Absolutionem in fine mensis.

75. Ad absolvendos igitur Recidivos non sufficiunt ordinaria signa doloris et propositi , sed requiruntur extraordinaria : quæ alias juxta communem sententiam (*Lib. 6. n. 459. v. Recidivis.*) certè sufficiunt ad Absolutionem impertiendam ; illud enim extraordinarium signum (modò solidum sit et fundatum) aufert indispositionis suspicionem , quæ urget ratione relapsuum. Recitè dixerunt Episcop Belgii , an. 1697 congregati , in quadam Decreto edito pro directione Confessoriorum suarum Diœcesium , de hoc puncto loquentes : « Deum in conversione peccatoris , non tam considerare mensuram temporis , quam doloris » (*Apud Croix l. 6. p. 2. n. 1823.*) Hinc prohibuerunt , ne Confessarii stabili lege exigerent à Pœnitentibus adhuc recidivis experientiam notabilis temporis , antequam eos absolverent. Et jure merito , sola enim probatio temporis non est unicum signum mutantæ voluntatis , dum voluntas peccatoris mutatur virtute Divinæ Gratiae , quæ tempus non requirit , sed aliquando illico operatur ; quapropter mutantæ voluntatis bene per alia signa cog-

nosci valet, sine experientia temporis. Quinimo alia signa dispositionis actualis Pœnitentium, quandoque voluntatis mutationem manifestant multò melius, quam probatio temporis: nam talia signa directè dispositionem ostendunt, dum è converso experientia illam ostendit, tantum indirectè, cùm non raro accidat, quòd aliquis diu abstinerit à peccando, et adhuc sit etiam indisputus. Unde Auctor Libri citati *Istruzione per li Novelli Confessori*, sic ait (Part. I. c. 15. n. 356.) *Se la caduta nasce dalla propria fragilità, senz' altra causa estrinseca volontaria, e quasi temerità il dire, che ogni ricaduto sia indisposto.* Et alibi (Part. I. c. 9. n. 213.) dicit quòd Recidivus propter vim mali habitus absolvī debet semper ac firmam ostendit voluntatem adhibendi media ad emendationem, sic subdendo: *E giudichiamo, che'l fare altrimenti sia troppo rigore, e che'l Confessore facendo s'allontanerebbe dallo Spirito della Chiesa, e del Signore, e della Natura del Sacramento, il quale non solamente è giudicio, ma è medecina salutare.*

74. Plura autem sunt hæc signa, prout docent DD. (Lib. 6. n. 460.) I. Major dolor manifestatus per lacrymas (modo sint vere compunctionis), aut per verba ex corde procedentia, quæ aliquando certiora signa quām lacrymæ esse possunt. II. Minor numerus peccatorum (intellige cùm Pœnitens fuerit in eisdem occasiōibus et tentationibus peccandi); aut si Pœnitens post ultimam Confessionem perseveravit in gratia per notabile tempus, putā per 20 aut 25 dies, ipse qui prius pluries in hebdomada prolabi solebat; aut vero si relapsus fuerit post magnum resistitiam; aut etiam si antequam ad Confessionem accederet, diu se abstinerit à culpis mortalibus. III. Diligentia adhibita pro emendatione, ut esset si Pœnitens diligenter occasionem vitaverit; media præscripta a Confessario executioni mandaverit aut si adhibuerit jejuna, preces, eleemosynas, etc. ad vitium extirpandum. IV. Si ipse petit a Confessario remedia, aut nova media ad emendationem; item si promittit implere media quæ tunc ei suggesterit Confessarius; maximè si nunquam monitus fuerit ad illa adhibenda; sed his prmissionibus censeo non omnino fidendum, si alia signa desint; cùm Pœnitentes, ut Absolutionem carpant, facile promittant, sed postea difficulter attendant. V. Spontanea Confessio, nempe si Pœnitens accedit non jam ad implendum Præceptum Paschale, neque ex quodam usu pro se confido, in aliquibus temporibus, prout die Nativitatis Domini, in Festivitatibus Deiparæ, et similibus, neque accedit impulsus à Parentibus, à domino, aut magistro; sed venit omnino sponte, et verè inspiratus à Divino lumine, ad solum finem, ut Divinam gratiam recipiat. Præsertim si ad se confundum longum iter agressus fuerit, abstinerit à lucro notabili, grave sustinuerit incommodum, aut magnum conflictum internum vel externum superaverit. VI. Si venerit motus ab aliquo extraordinario impulsu, putā ob concionem auditam, aut mortem amici, ob metum alicujus imminentis flagelli, prout ter-

ræ motus, pestis, etc. VII. Si Pœnitens confiteatur peccata anterioris per verecundiam tacita. VIII. Si Pœnitens, antequam accedit, restituerit rem, vel famam ablamat. IX. Si propter monitionem Confessarii ostendit se apprehendisse novam cognitionem et horrorem sui peccati, periculique suæ damnationis. Alii alia signa addunt, prout si Pœnitens magnam libenter acceptat pœnitentiam; si asserit se pœnituisse peccati statim ac illud patravit; si protestatur se velle mori potius quām peccare. Sed hæc signa nescio an sola satis esse possint; potius dicere quòd possent servire ad alia signa, quæ sola non sufficerent.

75. Denique semper ac aliquod adest signum, quo prudenter possit judicari Pœnitens mutasse voluntatem, bene absolvī potest; quamvis enim Confessarius, ut Pœnitentem absolvere possit, moraliter certus esse debeat ejus dispositionis, attamen advertendum, quòd in aliis Sacramentis, in quibus materia est physica, physica etiam debet esse certitudo; sed in hoc Sacramento Pœnitentiae, cùm materia sit moralis, prout sunt actus Pœnitentis, sufficit moralis certitudo, sive respectiva, ut probatum est (Lib. 6. n. 57. et. 461.); nimis satis est quòd Confessarius prudentem habeat probabilitatem de dispositione Pœnitentis, sine aliquo prudenti suspicione in oppositum, alioquin difficulter unquam posset ullus peccator absolvī, nam omnia signa Pœnitentium aliud non fundant quām probabilitatem quandam de ipsorum dispositione. Auctor (dell' *Istruzione per li Novi Confessori*) sic inquit: *Non ricercasi altro per amministrare la Penitenza, che un giudizio prudente probabile della disposizione del Penitente; onde se le circostanze non fondano un dubbio prudente, ch' egli non sia sufficientemente disposto, non deve il Confessore inquietare se stesso, nè il Penitente, per averne l'evidenza che non è possibile* (Part. I. c. 15. n. 360.) Et hic notandum circa malum habitum, quòd facilius absolvī possunt Recidihi in blasphemias, quām in aliis peccatis odii, furti, aut libidinis, quibus habitus fortius inhæret, causa majoris concupiscentiæ, sive inclinationis, quæ in illis invenitur.

76. Dictum est, Confessarium posse absolusionem impertiri Consuetudinario, et Recidivo, quando ille per signum extraordinarium dispositus appareat: sed non dicitur teneri quia potest etiam absolusionem ei differre, si hoc censeat expedire, ut communiter DD. docent (Lib. 6. n. 462.); Etenim, licet Pœnitens post Confessionem suorum peccatorum jus habeat ad Absolucionem, tamen non habet jus ut statim absolvatur; nam Confessarius tanquam Medicus bene potest, imò quandoque tenetur Absolucionem differre, cùm judicat tale remedium necessariò prodesse saluti sui Pœnitentis. An autem expediatur ordinariè ut hoc remedio, aut non sine consensu Pœnitentis? Certum est non expedire, si videt quòd dilatio afferre potest magis detrimentum, quam profectum; et idem dicunt DD. quando ob dilationem Pœnitens subire deberet aliquam infamiae notam, aut periculum (Num. 463.) Extra autem hos casus, quidam volunt melius

esse, ut hujusmodi Recidivis differatur Absolutio. Alii tamen communis censent id raro expedire; et hoc etiam sentit celebris nostrorum temporum Missionarius, R. P. Leonardus de Portu Moritio in suo docto Sermone Romæ editio, cui titulus, *Discorso Mistico, e Morale*. Melius nihilominus dicendum, quod in hoc puncto nequit certa statui regula, sed Confessarius juxta occurrentes circumstantias gerere se debet. Deo se commendet, et secundum quod se sentit inspiratum, sic faciat. Ego ita censeo: Si Pœnitens relapsus est ex fragilitate intrinseca, prout accidit in peccatis iræ, odii, blasphemiarum, mollitierum aut delectationum morosarum, dico cum sententia communissima Doctorum (*Ibid. v. Ut autem*) quod raro expedit differre absolutionem Recidivo, cum ille est dispositus: nam sperari debet magis Gratiam Sacramenti, quam dilationem Absolutionis illi prodesse posse.

77. Dico *ex fragilitate intrinseca*; aliter enim agendum cum eo qui relapsus est ob occasionem extrinsecam, quamvis necessariam; nam occasio vivaciorem excitat concupiscentiam, et complicis præsentia vehementius sensus commovet, et intensiore reddit affectum ad peccandum, quam faciat pravus habitus intrinsecus; et ideo pœnitens in occasione extrinseca magnam sibi vim inferre debet, non tantum ad superandam tentationem, sed etiam ad se removendum à familiaritate et præsentia complicis, ut periculum ex proximo reddatur remotum. Et tanto magis hoc procedit, si occasio est voluntaria, et omnino auferri debet, quia tunc recipiens Absolutionem, antequam occasionem amoverit, remanet in magno periculo frangendi propositum factum de illa removenda prout ostendimus in Capitulo precedentem n. 63. E converso in consuetudinario ob causam intrinsecam remotius est periculum violandi propositum, dum ex una parte non adest objectum extrinsecum quod tam violenter eum impellat ad peccandum: et ex altera illi non est voluntaria retentio mali habitus, prout est voluntariam non amovere occasionem cum possit; unde in tali necessitate Deus male habituato magis succurrit, et ideo plus quam à dilatione Absolutionis, sperari potest emendatio a gratia Sacramenti, qua illum fortiorum reddit, reddetque efficiaciora media qua ipse adhibebit ad habitum extirpandum. Cur enim, recte dicunt Salmantenses (*De Pœnit. c. 5. n. 68. in fin.*), magis sperari debet quod peccatori Gratia carenti prosit dilatio Absolutionis, quam prosit amico Dei Absolutio qua gratiam recepit. Et Cardinalis Toletus (*Lib. 5. c. 13.*), loquendo præcise de peccato pollutionis, censet ad tale vitium vitandum non esse remedium efficacius quam st̄pē se munire Sacramento Pœnitentiae; subditque hoc Sacramentum maximum esse frenum hujusmodi peccatum committentibus: et qui eo non utuntur, inquit quod non sibi promittant emendationem nisi per miraculum. Et in facto S. Philippus Neri (ut legitur in ejus vita) (*Cap. 6. n. 2.*) maximè hoc medio frequentis Confessionis utebatur pro Recidivis in tali vitio. Huic quoque confert id quod ait Rituale

Romanum, agendo de Pœnitentia: « In peccata facilè recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut saepè confiteantur; et si expediatur, communient. » Et dicendo *facile recidentibus*, certe intelligit loqui de eis qui nondum pravum habitum extirpavere. Aliqui auctores qui per solam rigoris viam videntur velle Animas salvas facere, dicunt Recidivos pejores fieri, cum ante emendationem absolvuntur. Sed ipse scire vellem ab his Magistris meis, an omnes Recidivi, cum sine Absolutione dimituntur, carentes gratia Sacramenti, omnes evadant fortiores, et omnes emendentur? Quot ego miseris novi in exercito Missionum, qui dimisi sine Absolutione, vitiis et desperationi se abjecerunt, et per plurimos annos omiserunt confiteri! Cæterum repeto: quisque se dirigere debet, juxta lumen quo donatur à Deo. Hoc certum est, quod in hac materia tam errant ii qui plus justò sunt faciles, quam ii qui sunt difficiles ad absolvendum. Multi quidem propter nimiam facilitatem sunt in causa, quod tot Anmæ perdantur (et negari non potest quod isti in majori sint numero, et majus damnum afferant, dum istis in majori numero accidunt peccatores habituati); sed ali ob nimium rigorem etiam magno sunt damno Animarum saluti. Et nescio, an Confessarius beatum tantum sibi scrupulum injicere, quando absolvit indispositos, et non etiam quando dispositos sine Absolutione dimittunt. Concluimus hinc, et dico: Non nego quod aliquando bene prodesse possit Recidivo disposito dilatio Absolutionis. Dico secundo: semper proderit quod Confessarius hujusmodi Recidivos terreat, ostendatque ac si non posset eos absolvere. Dico tertio: Ordinariè loquendo, Recidivis ex fragilitate intrinseca, et per signum extraordinarium jam dispositis, magis Absolutionis beneficium proderit, quam dilatio. Utinam et Confessarii Recidivos absolverent tum solū cùm signa extraordinaria afferunt! Id quod lugendum est; quod major, ne dicam maxima, Confessariorum pars universiter Recidivos absolvunt sine distinctione, sine signo extraordinario, sine admonitione, et sine aliquo saltem remedio præstito ad emendationem; et hinc verè procedit, non jam ab absolvendis dispositis, tot Animarum universalis pernicies.

78. Hoc tamen quod dictum est, communiter loquendo de habituatis, et Recidivis, non procedit jam circa Initiandos in Sacris Ordinibus habituatos in aliquo vitio (præsertim in peccato turpi): circa hoc enim alia currit ratio. Laicus habituatus absolvit potest, semper ac est dispositus ad suscipiendum Sacramentum Pœnitentiae, sed Ordinarius habituatus, si vult ipse ad sacram ascendere Ordinem, non sufficit, ut sit dispositus ad Sacramentum Pœnitentiae, sed oportet ut etiam dispositus sit ad recipiendum Sacramentum Ordinis; alioquin ad neutrum dispositus erit; cum enim sit indignus ascendendi ad Altare qui vix egreditur è statu peccati, nec habet probitatem positivam, necessariam respectu ad sublimitatem statū in quem immitti inhiat, ipse graviter peccat, si absque illa vult sacram Ordinem suscipere, etiamsi ponatur in statu Gratiae. Quapropter tunc Confessarius

nequit eum absolvere , nisi promittat abstinere ab Ordine suscipiendo , ad quem ascendere non poterit , nisi post longi temporis saltem plurium mensium probationem . Id plenè probatum est in Dissertatione Operi inserta (Lib. 6. ex num. 63.) , cum communis sententia Doctorum (Ibid. n. 68.) ibi relatorum , qui docent quod ad sacrum Ordinem suscipiendum non satis sit bonitas communis , id est simplex immunitas à peccato mortali , sed requiritur bonitas specialis , virtute cuius Initianus sit à pravis habitibus depuratus , ut docuit D. Thomas (2. 2. qu. 189. art. 1. ad 3.) : « Ordines sacri præexigunt sanctitatem... unde pondus » Ordinum imponendum est parietibus jam per sanctitatem de- » siccatis.... id est... ab humore vitiorum. » Et ratio est , quia si Ordinandus hanc non habet specialem sanctitatem , indignus est super plebem constitui , ad altissima Altaris Ministeria exercenda : « Sicut illi (loquitur idem S. Doctor) qui Ordinem suscipiunt , super Plebem constituntur gradu Ordinis , ita et superiores sint merito sanctitatis (Suppl. qu. 35. art. 1. ad. 3.). » Et alibi (2. 2. qu. 184. art. 8.) expressius præfata rationem confirmat , dicens : « Quia per sacram Ordinem deputatur ad dignissima Ministeria , quibus ipsi Christo servitur in Sacramento Altaris , ad quod requiritur major sanctitas interior , quam requirit etiam Religiosis status . »

79. Verumtamen excipitur casus quo à Deo donaretur quis tam extraordinaria compunctione , quæ ipsum liberaret ab antiqua fragilitate ; nam , ut ait idem Angelicus (3. p. qu. 86. art. 5. ad 1.) « quandoque tanta commotione convertit (Deus) cor hominis , ut subito perfectè consequatur Sanctitatem spiritualem . » Raræ quidem sunt hujusmodi conversiones , et praesertim in Ordinandis , licet aliquam petant Domum Religiosam , ut spiritualia agant Exercitia ; isti enim ut plurimum non ultiro , sed coacti accedunt ; sed quando verè quis tantam reciperet gratiam à Deo (cuius admirabiles sunt misericordiæ) quæ ipsum taliter mutatum reddebet , quod licet adhuc aliquod pravum motum sentiret , magnum tamen conceperet horrem adversùs peccatum , et simul notabiliter diminutum in se cognosceret ardorem concupiscentiæ , ita ut à gratia munitus facile jam inciperet tentationibus obsistere ; et insuper firmè statuisse in posterum , non tantum vitare peccata , et occasiones , sed etiam media opportuniora suscipere ad vivendum ut Sacerdotem decet , et jam simul incœpisset ad suam conversionem confirmandam instanter preces effundere pro sua perseverantia , eum magna et tali in Deum fiducia , quæ eum redderet moraliter securum de quadam magna mutatione vite , eo casu bene posset Confessarius eum absolvere , etsi ipse vellet statim post Confessionem Ordinem sacrum suscipere . Attamen licet adhuc in hujusmodi casu Pœnitens magnam habuerit compunctionem , Confessarius quantum potest adhibere se debet , ut illum inducat ad differendam susceptionem Ordinis , ad hoc , ut melius à pravo habitu se purget , et melius concepta proposita exequatur . Imò ad hunc effectum , si ille nolit differre susceptionem , po-

test etiam Confessarius tanquam Medicus , ad maiorem ejus profectum , differre ipsi Absolutionem , ut Initianus Ordinis susceptionem differat . Hoc tamen intelligendum , modò ex tali dilatione non subeat ille periculum alicuius infamiæ , aut notæ ; tunc enim (prout notatum est n. 69.) Pœnitens habet jus , ut statim absolvatur . Cæterū Confessarii debent esse difficiles , quantum fieri potest , in absolvendis hujusmodi Ordinandis , qui postmodum ordinariè pessimi evadunt , et sic populis et Ecclesiæ perniciem magnam afferunt (Vide lib. 6. ex n. 69.).

CAPITULUM VI.

Quomodo se gerere debeat Confessarius cum Pœnitentibus qui contraxerunt aliquam censuram , aut casum reservatum , vel obligationem denunciandi , vel impedimentum dirimens , aut impediens Matrimonii .

80. Et I. quod pertinet ad censuras , si quis accedit irretitus à censura , aut casu reservato , super quo Confessarius facultatem non habeat , jam supra diximus actum esse charitatis , ut Confessarius audeat Episcopum pro facultate obtinenda . Episcopus autem vi Cap. Liccat , Sess. 24. Tridentini (Vid. lib. 7. num. 75.) absolvere potest omnes casus Papales occultos . Et hanc facultatem potest delegare aliis Confessariis , etiam generaliter dummodo eos specialiter deputet ad hujusmodi casus absolvendos . (Ibid. num. 93.), excepta hæresi , et aliis casibus Bullæ Cœnæ (Ibid. num. 82); nisi Pœnitens esset impeditus adeundi Romanum ; tunc enim Episcopus absolvere potest ab omnibus Papalibus , etiam publicis (Lib. 7. n. 84.), et adhuc ab hæresi , et aliis Bullæ Cœnæ (Lib. 7. n. 84.) Insuper Episcopi absolvere possunt ab excommunicatione ob percussionem levem Clerici vel Monachi , et etiam ob gravem , si percutiens est mulier , ex c. Ea noscitur , et c. Mulieres , de sent. Excomm. Item ab excommunicatione propter abortum fœtus animati , virtutē Bullæ Gregorii XIII. quæ incipit Romana Sedes ; Item ab excommunicatione ob communionem in eodem crimine cum excommunicatis ab eisdem Episcopis ; Item ab excommunicatione quam incurrint Fratres Minores admittentes in suis Ecclesiis ad Divina Officia Fratres Terti Ordinis ; Item ab excommunicatione qua ligantur ii qui absoluti in articulo mortis ab aliqua censura ab Episcopo reservata , non se præsentant eidem postquam convenerint , et demum ab omnibus censuris quas Episcopi sibi reservant (Lib. 7. num. 213.)

81. Regulares autem etiam absolvere possunt Laicos à Papalibus occultis (Lib. 7. num. 96.), exceptis sex casibus Clementis VIII. (à quibus tamen bene possunt absolvere Episcopi , quando sunt occulti) scilicet 1. Percussionis Clerici. 2. Duelli.

3. Violationis Immunitatis Ecclesiastice. 4. Fracturæ Clausuræ Monialium. 5. Simoniae Realis. 6. Simoniae Confidentialis. Facultas enim quoad casus præfatos respectu ad Regulares degentes extra Romam, et intra Italiæ, à prædicto Pontifice est eis expressè ablata (*Num. 99.*) Quamvis autem nequeant Regulares absolvere Laicos à casibus reservatis ab Episcopis (*Lib. 7. n. 98.*), possunt tamen ex probabiliori sententia absolvere à Papalibus reservatis Episcopis (*N. 99.*), exceptis semper verò sex casibus Clementis; ut supra. Quod subditos verò possunt eos absolvere ab omnibus casibus Papæ reservatis, etiam publicis, etiamque à casibus Bullæ *Cænor*, exceptis *Relapsi in hæresim, Falsificatione Litterarum Apostolicarum, et Delatione prohibitorum ad Infideles*, ex concessione facta Prælati Ordinis Prædicatorum, et per communicationem aliorum Ordinum in Bulla, *Pretiosus*, 79. edita ann. 1727. ubi insuper concessum est Generali Ordinis, ut ipse *Solus possit ab irregularitate hujusmodi* (scilicet orta ex homicidio) *dispensare cum Fratribus sibi subditis, dummodo homicidium non fuerit appensatum, et intra claustra extiterit consummatum.* (*Lib. 7. Vide n. 101. et n. 104.*)

82. Notandum hic quod si quis ignorat censuram Papalem, nec ipsam, nec casus reservationem incurrit, quia casus Papales principaliter ob censuram reservantur (*Lib. 6. n. 580.*); ad differentiam casuum Episcopaliū, quorum nesciens censuram, etiam incurrit casum; quia Episcopi principaliiter casum reservant (*Ibid.*): et hoc etiamsi ignoretur castus reservatio, ut probavimus (*Lib. 6. n. 581.*) Cæterum nulla incurrit censura ab eo qui invincibiliter eam ignorat (*Lib. 7. num. 43.*) Item notandum, quod cum quis sacrilegè in Jubilæo confessus fuerit, tunc reservatio non auferatur, ut probatum est, præsertim ex Declaratione N. SS. Papæ Benedicti XIV. (*Lib. 6. n. 537. Qu. II.*) Idemque tenuimus (*Ibid. v. Si autem*), si Confessio fuerit invalida loquendo de Jubilæo; sed extra Jubilæum, si quis invalidè confessus fuerit apud aliquem Confessarium, qui facultate pollebat super peccatis reservatis, communis et probabilior est sententia quod absolutus à reservatione maneat (*Lib. 6. num. 598. Q. IV.*) Estque etiam communior et satis probabilis opinio, Pœnitentem solutum esse à reservatione, quamvis Confessio fuerit sacrilega, modo ipse culpabiliter non tacuerit præsertim peccatum reservatum (*Ibid.*).

83. II. Quod pertinet ad obligationem denunciandi, advertat Confessarius, quod ipse tenetur sub culpa gravi imponere Pœnitenti obligationem denunciandi superioribus aliquem, qui serio protulerit propositionem, aut blasphemiam hæreticalem, cum errore intellectus, et pertinacia, non jam ob ignorantiam, incurriam, aut lapsum linguæ, nam eo casu sufficit ut Pœnitens eum de suo errore moneat (*Lib. 4. num. 254. v. Not. II.*). Præterea debet imponere Mulieribus, aut Pueris, ut denuncient Confessarios, qui eos sollicitaverint ad turpia, vel cum eis in honestos tractatus habuerint. Observa Librum ubi distincte est hæc ma-

teria discussa (*Lib. 6. ex n. 675.*) Sed circa praxim advertat Confessarius 1. in hac sollicitationis materia non esse nimis festinum in imponendo Pœnitenti onus denunciationis, nam in dubio, an illa fuerit vel ne sollicitatio, tale onus injungi non debet (*I. 6. n. 702.*); nisi cum verba, aut actus ex se sollicitationem importarent, et tantum dubium verteret de intentione sollicitantis; aut si adesserent vehementia indicia, esto non evidencia, sollicitationis, sine indicis in oppositum; tunc enim illi quodammodo moralem fundant certitudinem (*Ib. v. Excipendum.*) Advertat 2. ne sit facilis ad suscipiendum in se onus denunciationis, nisi in aliquo casu raro, in quo caritas id sibi proponeret, ob magnam difficultatem quam forte Pœnitens haberet adeundi Superiores. Advertat 3. quod ipse nunquam omittere debet imponere Pœnitentem sollicitato hanc obligationem denunciationis, quamvis prævideret Pœnitentem illam non impleturum; nam directè Confessario injunctum est à Pontifice onus, ut talem obligationem intinet (*Lib. 6. n. 694.*) Unde donec Pœnitens eam non adimplat, expedit ut Absolutionemei differat. Atque si Confessarius dubitat, an ille difficiliter eam adimpletur sit, tunc omnino Absolutionem illi differre debet. Bene tamen potest eum absolvere, si Pœnitens est pro tunc impeditus, et firmum habet propositum denunciandi, statim ac commodè potest (*Num. 693.*) Hujusmodi denunciations fieri debent saltem intra mensem (*Ibid. v. Hoc tamen*): Item notandum, quod à N. SS. P. Benedicto XIV. (*Lib. 6. num. 491.*) cuique impositum est onus denunciandi Confessarium, quem sciret obligasse Pœnitentem ad manifestandum Complicem, nisi ex mera simplicitate aut imprudentia id egisset. Ultimò notandum circa sortilegia Laicorum, quod hodie in nostro Regno Neapolis, propter Insinuationem nostri Regis Caroli III. non adest obligatio illa denunciandi, nisi cum intervenit abusus SS. Eucharistiae, aut Olei Sancti (*Lib. 4. num. 253. in fin.*)

84. III. Demum quod pertinet ad impedimenta Matrimonii, cum Pœnitens aliquod impedimentum habet, et Matrimonium nondum est initum, plura distinguere oportet: Si impedimentum est consanguinitatis, aut cognationis spiritualis, aut affinitatis ex copula licita usque ad quartum gradum, aut publicæ honestatis, etsi esset occultum, Confessarius adstringere debet Pœnitentem vel ad denunciandum impedimentum, vel ad Dispensationem obtinendam à Dataria. Si autem impedimentum est affinitatis ex copula illicita cum consanguinea Sponse usque ad secundum gradum, modo adfuerit copula consummata cum seminatione perfecta (*Lib. 6. n. 1036 et 1075.*) aut est impedimentum criminis, nimurum homicidii Conjugis utraque parte conspirante, aut homicidii cum adulterio, aut adulterii cum fide Matrimonii, aut Matrimonii attentati, prout fusè declaratum est in Libro (*Lib. 6. ex n. 1033.*); in his casibus, semper ac impedimentum est occultum, impetranda est Dispensatio a S. Pœnitentiaria. Idemque currit, si Pœnitens impedimentum habeat voti Castitatis, aut

Religionis. Si verò aliqua urgentissima adesset causa in aliquo casu raro, nempe scandali, rixarum, aut infamiae imminentis, et tempus aut modus decesset recurrendi ad Pœnitentiariam, posset etiam tunc Episcopus dispensare (*Num. 1122.*) Et si neque adesset modus adeundi Episcopum, observa quod dictum est in Libro (*Lib. 6. n. 612. v. Sed hic.*) et supra *Cap. I. §. 2 num. 8.*

85. Si autem Pœnitens jam contraxisset Matrimonium invalidum ob impedimentum dirimens, tunc si impedimentum provenit ex copula licita, etiam observandus est Liber (*Num. 1124.*); si autem ex copula illicita, aut ex crimine, et Pœnitens est in bona fide, et contra adesset periculum mortis, scandali, aut incontinentiae, si ipsi manifestaretur impedimentum, eo casu Confessarius impedimentum ei occultare debet, et interim procurare à S. Pœnitentia Dispensationem, qua obtenta, debet patefacere impedimentum, debetque tunc diligenter secum consulere de modo quo reconvalidatio Matrimonii facienda est. Ad hanc autem reconvalidationem non quidem est necessaria assistentia Parochi et testium, ut probatum est (*Num. 1110.*); sed ut diximus (*Lib. 6. n. 1115.*), tenetur pars conscientia impedimenti alteram certiorare de nullitate Matrimonii, juxta solitam Clausulam S. Pœnitentiarie: *Ut dicta muliere de nullitate prioris consensu certiorata, etc.* Et ideo per se loquendo ad hanc clausulam exequendam, non sufficit id quod aliqui DD. admittunt, scilicet dicere: *Si me non duxisses, duceres nunc?* Aut: *Dic mihi, te volo.* Aut: *Pro mea consolatione renoveremus consensum.* Semper enim talis consensus est dependens à priori, qui fuit nullus. Nec sufficit copula, ut alii dicunt, etiam affectu maritali habita. Bene tamen satis erit dicere: *Nostrum conjugium invalidum fuit ob quamdam circumstantiam* (dum non est obligatio manifestandi qualitatem impedimenti), *renoveremus consensum.* Aut: *quando te duxi, non habui verum consensum* (nam consensus nullus, non est verus consensus.) Aut *Ego dubium habeo de valore nostri Matrimonii, unde iterum contrahamus.* Quia tunc consensus qui præstatur, jam à priori non dependet. Verum, quando prudens timor esset, ne præfatos modos adhibendo pateficeret crimen, et pericula insitarent rixarum, infamiae, aut scandali, et vice versa Conjux impedimenti conscientius non posset excusari à debito reddendo, tunc, executa jam Dispensatione, sufficit, ut ipse utatur aliquo ex modis supra relatis; etiamque sufficit ut ipse solus consensum ponat, cum possit in tali necessitate sequi sententiam, quæ docet bene conjungi ad Matrimonium convalidandum consensum suum cum consensu ab initio præstito à parte ignorante, qui per continuacionem usus Matrimonii, aut cohabitationis virtualiter perseverat (*Ib.*)

86. Si autem Pœnitens haberet impedimentum impediens, scilicet ad non petendum debitum, causa copule habite cum consanguinea in secundo gradu sue uxoris, hic à tali impedimento solvi debet, vel à S. Pœnitentia, vel ab Episcopo, aut ab aliquo Confessario Regulari qui facultatem habeat à Prælato sui Mo-

nasterii (*Num. 1076. v. Insuper.*) Sed si Pœnitens ignoraret legem Ecclesiasticam, quæ ultra Divinam hujusmodi incestum prohibet, tunc non incurrit impedimentum (*Lib. 6. n. 1072.*) Quinimo etiamsi legem sciret, sed talem ignoraret pœnam, etiam est probabile, quod eam non incurrat (*Num. 1074.*) Saltem si periculum extet incontinentiae, relinquendus est Pœnitens in sua bona fide.

87. Notemus hic Formulas ad obtainendam à S. Pœnitentia Dispensationem in præfatis impedimentis, necnon votis, aut irregularitatibus.

Circa impedimenta Matrimonii, intus sic scribatur: *Eminentissime et Reverendissime Domine.*

N. N. Rem habuit cum quadam muliere, et postea Sponsalia contraxit cum ejus sorore. Impedimentum est occultum, et si coniugium non fieret, plura evenirent scandala. Supplicat ideo Eminent. V. ut dignetur ei Dispensationem concedere. Favebit responsum mittere Neapolim (aut Aversam per viam Neapolis) ad N. N. (hic exprimatur nomen et cognomen) Confessarium approbatum, etc.

Si autem Matrimonium est jam intum scribatur sic: *N. N. ignarus (aut conscientius) impedimenti, Matrimonium contraxit cum aliqua Femina, cuius Matrem (aut sororem) prius carnaliter cognoverat. Ideo, cum impedimentum sit occultum, et non possit separari sine scandalo fieri, supplicat Eminent. V. pro absolutione et dispensatione, etc.*

Circa vota Castitatis: *N. N. votum emisit Castitatis; sed nunc est in gravi, et imminentि periculo incontinentia; ideo supplicat Eminent. V. ut dispensare dignetur in dicto voto, ut possit Orator Matrimonium intire, etc.* Eodem modo ferè scribendum pro Dispensatione in Voto Religionis. Et notandum quod ad dispensandum in Voto Castitatis non sufficit quodvis commune periculum incontinentiae, sed requiritur grave et imminens, prout immuimus.

Circa irregularitates: *N. N. Sacerdos contraxit irregularitatem causa homicidii (aut violationis censuræ, etc.) et cum adsit periculum infamiae, si abstinet a celebrando, ideo supplicat, etc.*

Foris in Epistola ponatur: *Eminentissimo, et Reverendissimo Domino Coleridissimo.*

Domino Cardinali Pœnitentiario Majori

Romam.

88. Confessarius, aut is cui Dispensationis executio commissa erit, in dispensando post Sacramentalem absolutionem impertian, sequenti formula uti poterit: *Et insuper auctoritate Apostolica mihi concessa dispenso tecum super impedimento primi (seu secundi, seu primi et secundi) gradus proveniente ex copula illicita, à te habita cum sorore mulieris quacum contraxisti (aut contrahere intendis), ut matrimonium cum illa rursus contrahere possis, renovato consensu, et prolem, si quam suscipes*